

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe anul 2016**

Chișinău 2017

CUPRINS

Lista abrevierilor	3
Evoluția indicatorilor macroeconomici	4
Implementarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2016-2018)”	6
Datoria sectorului public	9
Datoria de stat	10
<i>Datoria de stat externă</i>	14
<i>Datoria de stat internă</i>	18
Garanțiile de stat.....	22
Creanțele interne.....	23
Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat.....	23
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2016.....	23
Recreditarea de stat	29

Lista abrevierilor

AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DGDP	Direcția generală datorii publice
DLC	Directoratul Liniei de Credit
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IFP	Instituții Financiare Participante
JICA	Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori Mobiliare de Stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Conform datelor operative¹, Produsul Intern Brut a însumat valoarea de 134 476,0 mil. lei în anul 2016, în prețuri curente de piață, fiind în creștere – în termeni reali - cu 4,1%, față de anul 2015 semidefinitiv.

Dinamica procesului inflaționist

Rata inflației în decembrie 2016 a constituit 2,4 % față de decembrie 2015, ceea ce denotă o diminuare cu 11,2 p.p. față de valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2015.

Cea mai mare creștere a prețurilor s-a înregistrat la produsele nealimentare cu 3,2%, dar și la mărfurile alimentare cu 2,8%, urmată de creșterea tarifelor la servicii cu 0,5%.

Rata medie anuală a inflației pentru perioada ianuarie-decembrie 2016 a înregistrat valoarea de 6,4%, ceea ce denotă o diminuare cu 3,3 p.p. față de ianuarie-decembrie 2015.

Activitatea de comerț exterior²

Exporturile de bunuri realizate în anul 2016 s-au cifrat la 2 045,3 mil. dolari SUA, volum superior celui înregistrat în anul 2015 cu 4,0%.

Importurile de bunuri au constituit 4 020,3 mil. dolari SUA, majorându-se cu 0,8% comparativ cu anul precedent.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 1 975,0 mil. dolari SUA, fiind cu 2,2% mai mic față de cel înregistrat în 2015.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în anul 2016 a fost de 50,9% față de 49,3% în anul 2015.

Politica ratelor

La începutul anului 2016, Consiliul de Administrație al BNM, în urma evaluării balanței riscurilor interne și externe, la care ar putea fi supusă economia Republicii Moldova, și a perspectivelor inflației pe termen scurt și mediu, a hotărât să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de **19,5 la sută** anual, nivel menținut constant din septembrie 2015³. Ulterior, pe fonul anticipării unui proces de reducere graduală a ritmului anual de creștere a prețurilor, inclusiv datorită bazei înalte de comparație din anul 2015, spre sfârșitul lunii februarie 2016, BNM a redus nivelul ratei de bază cu 0,5 p.p., până la **19,0 la sută** anual, iar pe parcursul lunii martie rata de bază mai suportă o diminuare până la **17,0 la sută** anual. Dinamica descendentă a ratei anuale a inflației, a creat premise pentru diminuarea în continuare a ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt. Astfel, în luna aprilie, rata de bază a suportat o diminuare de 2,0 p.p., și în luna mai cu încă 2,0 p.p..

¹ Sursa: *Calcululele preliminare ale Produsului Intern Brut în anul 2016, din 15.03.2017, elaborate de Biroul Național de Statistică.*

² Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de bunuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

³ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md.

Evaluând perspectivele pe termen scurt și mediu ale inflației, în luna iulie, rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt s-a redus până la **10,0 la sută**, în septembrie aceasta s-a diminuat cu 0,5 p.p. și la finele lunii decembrie 2016 a constituit **9,0 la sută**.

Ratele de dobândă pe piețele internaționale au avut o tendință oscilantă pe parcursul anului 2016, Euribor pe 6 luni înregistrând o evoluție descendentă, iar USD Libor pe 6 luni, o evoluție ascendentă. Astfel, valoarea medie pentru luna decembrie 2016 a ratei *Euribor pe 6 luni* a constituit **-0,218%**⁴, fiind cu 445,0 la sută mai mică decât valoarea medie din luna decembrie 2015. Iar valoarea medie a ratei *USD Libor pe 6 luni* pentru luna decembrie 2016 a înregistrat **1,3073%**⁵, fiind cu 69,9 la sută mai mare comparativ cu valoarea medie lunară din luna decembrie 2015. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe purtătoare de rată flotantă a dobânzii, acordate Republicii Moldova.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale de la începutul anului 2016 a marcat o depreciere de 1,6% față de dolarul SUA și o apreciere de 2,7 la sută față de Euro, în termeni nominali, comparativ cu situația de la finele anului 2015.

Cursul de schimb oficial nominal s-a modificat în funcție de gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, în funcție de evoluția valutilor străine pe piețele externe, precum și, ca urmare a intervențiilor efectuate de BNM în vederea procurării surplusului de valută existent pe piața valutară sau vânzării de valută în vederea acoperirii deficitului de valută de pe piață.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 31 decembrie 2016, *veniturile bugetului de stat* au înregistrat valoarea de 28,9 mlrd. lei, ceea ce constituie o majorare cu 2,9 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului 2015. *Cheltuielile bugetului de stat*, au înregistrat o majorare cu 7,3 la sută comparativ cu perioada analogică a anului 2015, atingând valoarea de 32,3 mlrd. lei. *Deficitul bugetului de stat* a constituit 3,4 mlrd. lei, ceea ce reprezintă 81,6 la sută față de suma precizată pentru anul 2016, și cu 66,7 la sută mai mare comparativ cu perioada similară a anului 2015.

⁴ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁵ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

Implementarea Programului

„Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2016-2018)”

Pe parcursul anului 2016, politica în domeniul datoriei de stat a fost orientată spre atingerea *obiectivului fundamental* în procesul de administrare a datoriei de stat, stabilit în Program, și anume de *asigurare a necesităților de finanțare ale bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung, în condițiile limitării riscurilor implicate*.

De asemenea, pe parcursul anului 2016 s-a urmărit realizarea obiectivelor specifice de gestionare a datoriei de stat stabilite în vederea atingerii obiectivului fundamental, și anume:

- 1) dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat.
- 2) îmbunătățirea managementului riscului operațional aferent datoriei de stat.

În scopul realizării obiectivelor propuse, Ministerul Finanțelor a întreprins următoarele acțiuni:

1) a fost monitorizată sustenabilitatea datoriei de stat. În acest context, trimestrial, au fost calculați indicatorii sustenabilității datoriei de stat și publicați în rapoartele privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat (vezi pag. 23);

2) în scopul menținerii costurilor asociate datoriei de stat pe termen mediu și lung la nivel acceptabil, s-a urmărit contractarea împrumuturilor de stat externe pe termen mediu și lung, ținând cont de raportul cost/risc. Astfel, pe parcursul anului 2016 au fost negociate 11 acorduri de împrumut dintre care 10 acorduri de împrumut în sumă totală de 399,1 mil. dolari SUA au fost semnate. Dintre cele din urmă, toate acordurile de finanțare au fost semnate cu instituții multilaterale. Respectiv, au fost semnate 4 acorduri de finanțare cu Asociația Internațională de Dezvoltare, având maturitatea de 25 ani și rata dobânzii fixă în valoare de 2,0% anual, 2 acorduri de finanțare cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, având maturitatea între 30 și 35 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională, 2 acorduri de finanțare cu Banca Europeană de Investiții, având maturitatea între 20 și 25 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională, un acord de finanțare cu Fondul Monetar Internațional, având maturitatea de 10 ani și rata dobânzii cumulative în valoare de 2,0% anual și un acord de finanțare cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, având maturitatea de 16 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională.

În scopul menținerii unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS pe parcursul anului 2016, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maximale ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 24,96% până la 27,33%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS. Ca rezultat, *rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS*

comercializate la situația din 31 decembrie 2016 a constituit **15,76%**, ce este cu 4,37 p.p. mai mică comparativ cu anul 2015.

În ceea ce privește costurile asociate datoriei de stat în general, la sfârșitul anului 2016, ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat a constituit 6,1%, înregistrând o majorare cu 2,3 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2015, datorată sporirii considerabile a ratelor dobânzilor la VMS emise anterior pe piața primară.

3) la capitolul optimizării riscurilor financiare (riscul de refinanțare, riscul valutar, riscul ratei de dobândă), au fost monitorizați parametrii de risc asociați datoriei de stat, care, potrivit situației din 31 decembrie 2016, au înregistrat următoarele valori:

a) maturitatea rămasă, exprimată prin datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total) – 18,7%;

b) datoria de stat internă (% din total) – 42,4%;

c) datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total) – 24,3% (euro);

d) datoria de sta cu rata dobânzii fixă (% din total) – 69,1%.

Astfel, toți parametrii de risc s-au încadrat în limitele anuale stabilite în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2016-2018)”.

La finele anului 2016, o expunere mai mare față de indicatorii riscului de refinanțare și ai riscului ratei de dobândă înregistrează datoria de stat internă, care are o pondere majoră care urmează a fi refixată/scadentă în decurs de un an. Totodată, portofoliul datoriei de stat este expus riscului valutar, dat fiind faptul că aproximativ 58,0% din soldul datoriei de stat este denominat în valută străină, iar restul în monedă națională.

Alți indicatori ai riscurilor de piață aferenți datoriei de stat sunt prezentați cu concluziile de rigoare în cadrul capitolului *Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2016* (vezi pag. 23).

3.1) În scopul optimizării riscului operațional, s-a pus accentul pe menținerea, raportarea și diseminarea datelor veridice privind datoria sectorului public. În acest sens, pe parcursul anului 2016, a continuat procesul de implementare a SI DMFAS 6, început în anul 2015. Astfel, în urma evaluării și validării bazei de date existente DMFAS 5.3, aceasta a fost convertită la versiunea 6, și ca urmare, în Ministerul Finanțelor a fost instalat SI DMFAS 6, precum și baza de date convertită.

4) în vederea consolidării comunicării cu participanții pe piață, Ministerul Finanțelor a organizat pe parcursul anului 2016 întrevederi cu dealerii primari, în vizor fiind puse totalurile activității pe piața VMS în anul 2015, examinate proiectele Calendarului desfășurării licitațiilor de vânzare a VMS, aspecte legate de activitatea dealerilor primari cu investitorii – persoane fizice, precum și solicitată opinia dealerilor primari privind relansarea în circulație a Obligațiunilor de stat cu dobândă fixă cu scadența de 3ani.

5) în vederea asigurării transparenței și previzibilității pieței valorilor mobiliare de stat, pe pagina web a Ministerului Finanțelor în anul 2016 au fost plasate 4 Calendare a desfășurării licitațiilor de vânzare a valorilor mobiliare de stat, 105 comunicate de plasare a valorilor mobiliare de stat și de plată a dobânzii la obligațiunile de stat, 66 comunicate privind rezultatele licitațiilor de vânzare a valorilor mobiliare de stat, 12 informații privind volumul și structura datoriei de stat interne, etc. De asemenea, a continuat colaborarea cu revista economică “Logos-Press” și Agenția de noutăți de afaceri “InfoMarket” în vederea reflectării situației și evoluției pieței valorilor mobiliare de stat.

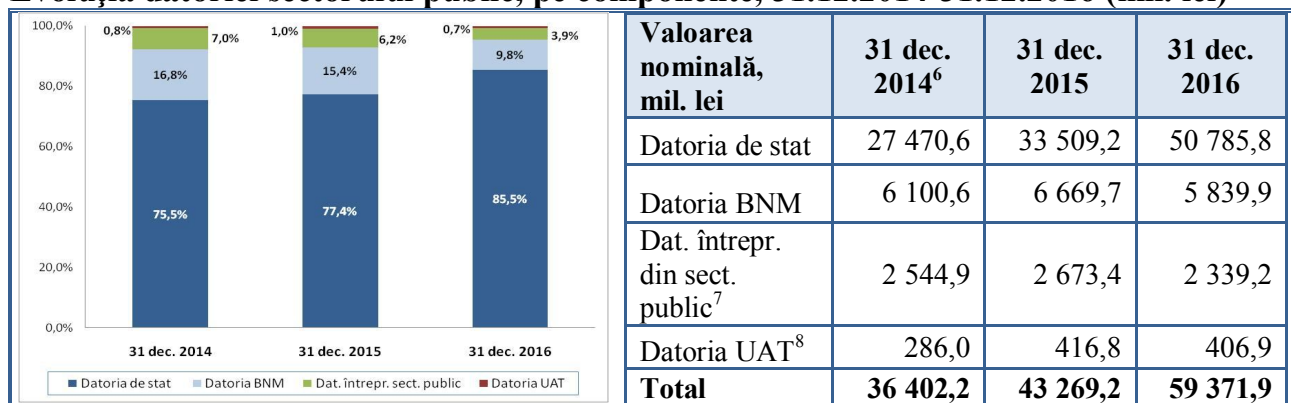
Datoria sectorului public

La situația din 31 decembrie 2016, **soldul datoriei sectorului public** s-a majorat cu 16 102,6 mil. lei sau cu 37,2% comparativ cu sfârșitul anului 2015 și a constituit **59 371,9 mil. lei**.

Conform datelor privind PIB-ul operativ pentru anul 2016, *ponderea datoriei sectorului public în PIB*, la situația din 31 decembrie 2016, a constituit **44,2%**, cu 8,8 p.p. mai mult decât ponderea înregistrată la sfârșitul anului 2015.

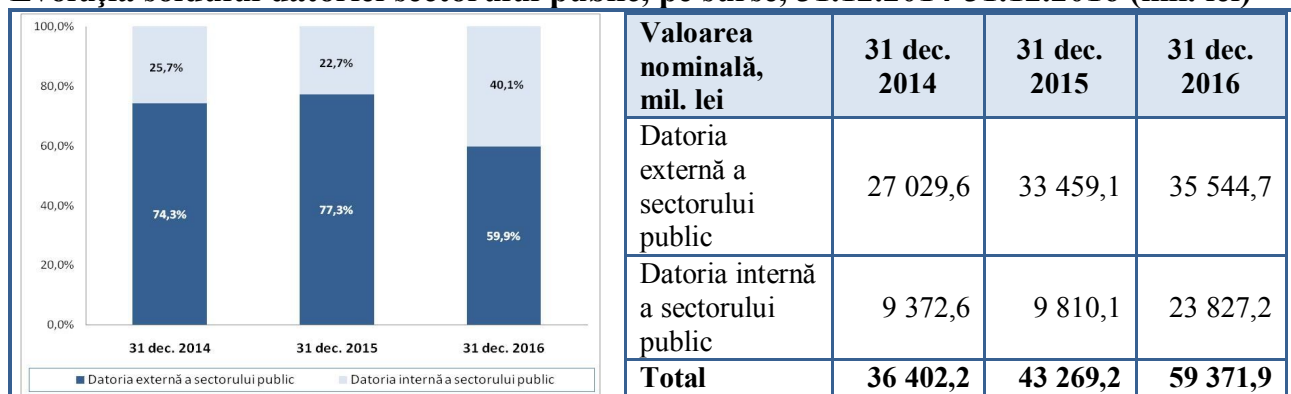
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 31.12.2014-31.12.2016 (mil. lei)

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele anului 2016 în comparație cu sfârșitul anului 2015 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 17 276,6 mil. lei. În aceeași perioadă, celelalte componente ale datoriei sectorului public, au înregistrat o diminuare. Respectiv, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 829,8 mil. lei, datoria întreprinderilor din sectorul public s-a diminuat cu 334,2 mil. lei, și datoria UAT, care s-a diminuat cu 10,0 mil. lei.

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 31.12.2014-31.12.2016 (mil. lei)

La situația din 31 decembrie 2016, *datoria externă a sectorului public* a constituit **1 778,9 mil. dolari SUA** (echivalentul a 35 544,7 mil. lei), sau 59,9% din

⁶ Soldul datoriei sectorului public la situația din 31.12.2014 a fost actualizat pe parcursul anului 2016 ca urmare a prezentării informațiilor suplimentare de către unele întreprinderi ale sectorului public.

⁷ Include datoria direct contractată de către întreprinderile sectorului public cu maturitatea ≥ 1 an.

⁸ Include datoria direct contractată de către UAT cu maturitatea ≥ 1 an.

soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit **23 827,2 mil. lei** (40,1%). Pe parcursul anului 2016 datoria sectorului public s-a majorat fiind influențată în special de datoria internă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție ascendentă de aproximativ 143,0 la sută.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 31 decembrie 2016, valoarea de **299,7 mil. lei**, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public și ale UAT. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2015, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a majorat cu 67,9 mil. lei sau 29,3%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2014, s-a majorat cu 10,9 la sută⁹. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

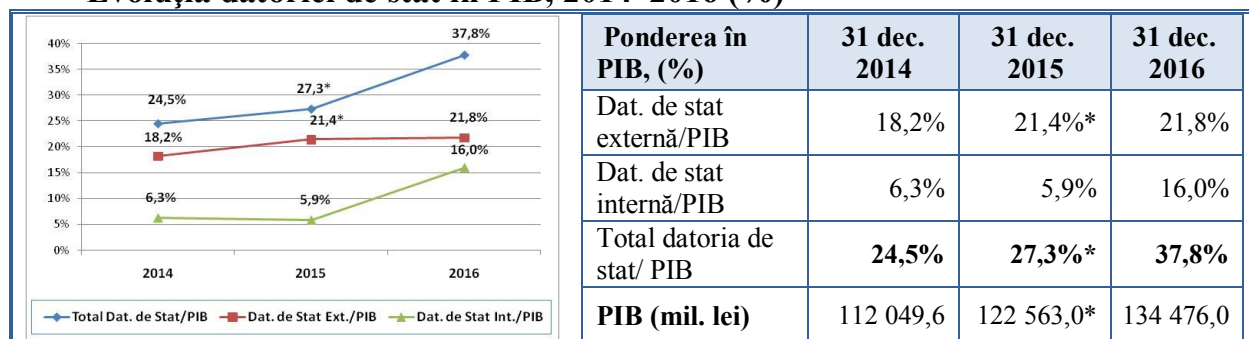
Datoria de stat

La situația din 31 decembrie 2016, soldul datoriei de stat a constituit **50 785,8 mil. lei**, majorându-se cu 17 276,6 mil. lei sau cu 51,6 la sută față de sfârșitul anului 2015, fiind influențat îndeosebi de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 14 294,2 mil. lei și respectiv a datoriei de stat externe cu 2 982,4 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul operativ pentru anul 2016, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 31 decembrie 2016, a constituit **37,8%**, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2015 cu 10,4 p.p.

Pe parcursul anului 2016 se atestă o majorare a ponderii datoriei de stat interne în PIB, care la finele anului 2016 a constituit 16,0%, fiind în creștere cu 10,1 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2015, și cu 9,7 p.p. față de sfârșitul anului 2014, fapt ce se explică în special prin emisiunea pe parcursul lunii octombrie 2016 a VMS în sumă de **13 341,2 mil. lei** în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat acordate Băncii Naționale a Moldovei pentru garantarea creditelor de urgență. Majorarea ponderii datoriei de stat externe în PIB a fost influențată în special de majorarea pe parcursul ultimilor trei ani a soldului datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA.

Evoluția datoriei de stat în PIB, 2014–2016 (%)

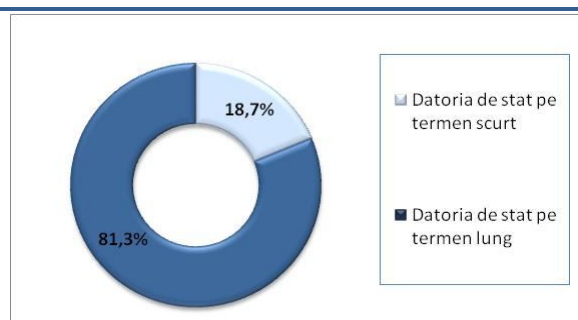
*PIB definitiv pentru anul 2015

⁹ În urma modificării în anul 2016 a graficelor de achitare a împrumuturilor, în conformitate cu Acordurile adiționale semnate, datele privind arieratele la împrumuturile sectorului public, pentru perioadele anterioare, au fost actualizate

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: *maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei*.

1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. *Datoria de stat pe termen scurt* se situează la nivelul de 18,7 la sută, ceea ce înseamnă că circa o cincime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. *Datoria pe termen lung* constituie 81,3 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea garanțiilor de stat.

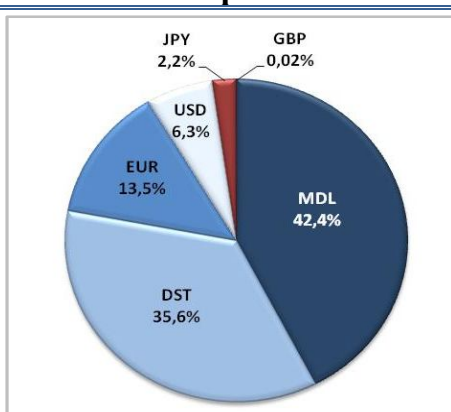
Structura datoriei de stat, conform maturității rămase, la 31 decembrie 2016 (%)

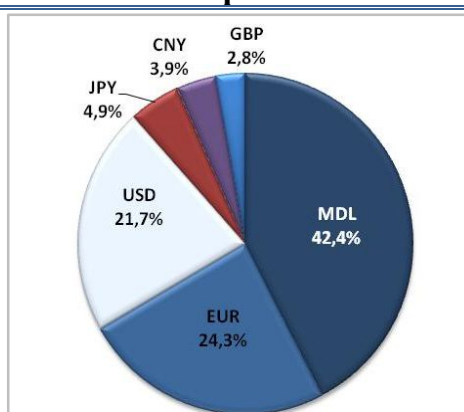
2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în *lei moldovenești* – 42,4% , urmată de împrumuturile de stat externe în coșul valutar *DST* cu 35,6%. Următoarele poziții sunt ocupate de *Euro* – 13,5%, *dolarul SUA* – 6,3%, *Yenul japonez* – 2,2%, și *lira sterlină* – 0,02%.

Structura datoriei de stat, pe valute, la 31 decembrie 2016

fără descompunerea DST

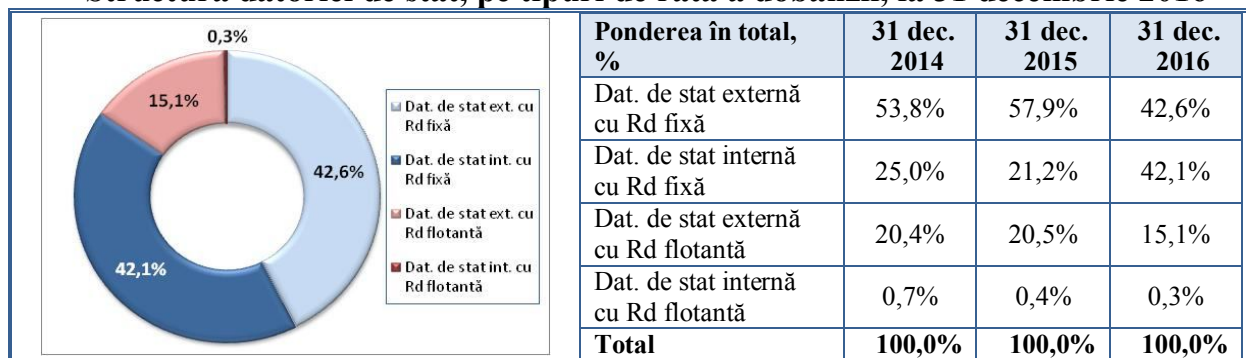
cu descompunerea DST

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de *leul moldovenesc* – 42,4%, urmat de *Euro* – 24,3%, *dolarul SUA* – 21,7%, *yenul japonez* – 4,9%, *Yuanul Renminbi chinezesc* – 3,9% și *lira sterlină* – 2,8%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata dobânzii flotantă a constituit 15,4 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2016, ceea ce reprezintă o diminuare în comparație cu sfârșitul anului 2015 cu 5,5 p.p și cu 5,8 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2014. Totodată, la situația din 31 decembrie 2016 datoria de stat purtătoare de rată a dobânzii fixă a constituit 84,6 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, la 31 decembrie 2016

Instrumentele de datorie cu rata fixă a dobânzii sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria, Guvernul României¹⁰, Banca germană KfW, Turk Eximbank, JICA);

b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹¹;

c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);

d) VMS convertite;

e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 3 ani);

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);

b) alocarea DST de la FMI;

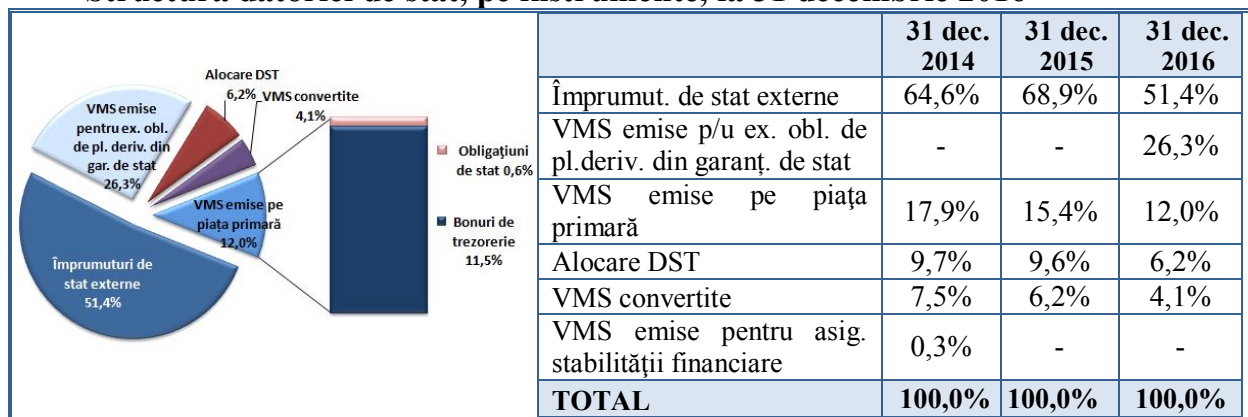
c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani).

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 31 decembrie 2016, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu **51,4 la sută**, diminuându-se cu 17,4 p.p. față de sfârșitul anului 2015, și cu 13,1 p.p. în comparație cu aceeași perioadă a anului 2014. A doua poziție este ocupată de VMS emise pentru executarea garanțiilor de stat cu ponderea de 26,3%, după care urmează VMS emise pe piața primară cu ponderea de 12,0%, alocarea DST cu 6,2% și VMS convertite cu 4,1%. În trimestrul IV al anului 2015, au fost răscumpărate în totalitate, la scadență, VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare.

¹⁰ Împrumuturile de stat externe contractate de la UniCredit Austria și Guvernul României, a căror rată a dobânzii constituie 0,00%, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente ale datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

¹¹ VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

Structura datoriei de stat, pe instrumente, la 31 decembrie 2016

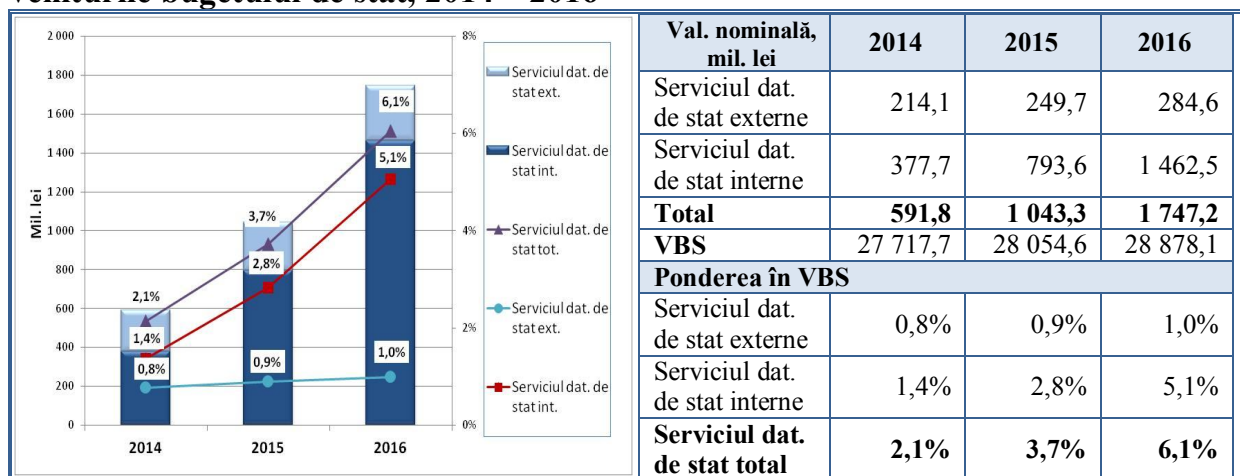
Serviciul datoriei de stat¹²

Pe parcursul anului 2016, pentru *serviciul datoriei de stat*, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de **1 747,2 mil. lei**, care se compune din:

- Serviciul datoriei de stat externe în valoare de **284,6 mil. lei** (16,3%);
- Serviciul datoriei de stat interne în valoare de **1 462,5 mil. lei** (83,7%).

La situația din 31 decembrie 2016, comparativ cu situația similară a anului 2015, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a *majorat* cu 703,9 mil. lei sau cu 67,5 la sută, iar comparativ cu finele anului 2014, s-a majorat cu 1 155,4 mil. lei, sau cu 195,2 la sută, fiind influențată în cea mai mare parte de majorarea cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne. Majorarea semnificativă a serviciului datoriei de stat interne se datorează ratelor înalte la care au fost emise VMS pe piața primară în anul 2015 și 2016, precum și maturității reduse a VMS respective. Astfel, rata nominală anuală medie ponderată a dobânzii pentru VMS emise pe piața primară în anul 2016 a constituit 15,76 la sută, diminuându-se cu 4,4 p.p. comparativ cu anul 2015.

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 2014 – 2016

¹² Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

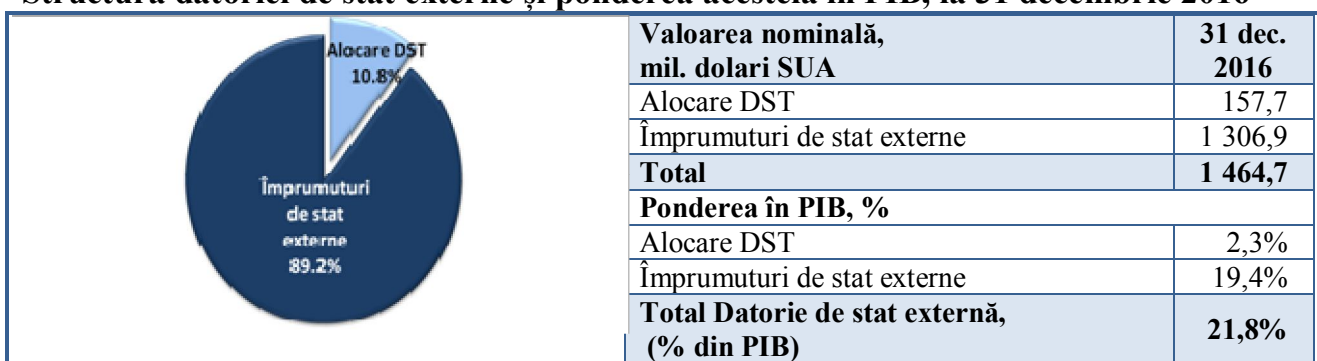
Datoria de stat externă

La situația din 31 decembrie 2016, soldul datoriei de stat externe a constituit **1 464,7 mil. dolari SUA** (echivalentul a 29 266,2 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2016, soldul datoriei de stat externe *exprimat în dolari SUA* a înregistrat o *majorare* cu *127,7 mil. dolari SUA* (echivalentul a 2 982,4 mil. lei) sau cu 9,5%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de **175,0 mil. dolari SUA**, care a fost atenuată de fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de **47,4 mil. dolari SUA**.

Ca pondere în PIB, la 31 decembrie 2016, datoria de stat externă a înregistrat **21,8** la sută, majorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2015, cu 0,3 p.p. Această evoluție poate fi explicată prin ritmul de majorare al datoriei de stat externe mai mare decât cel al PIB-ului prognozat pentru anul 2016.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la 31 decembrie 2016

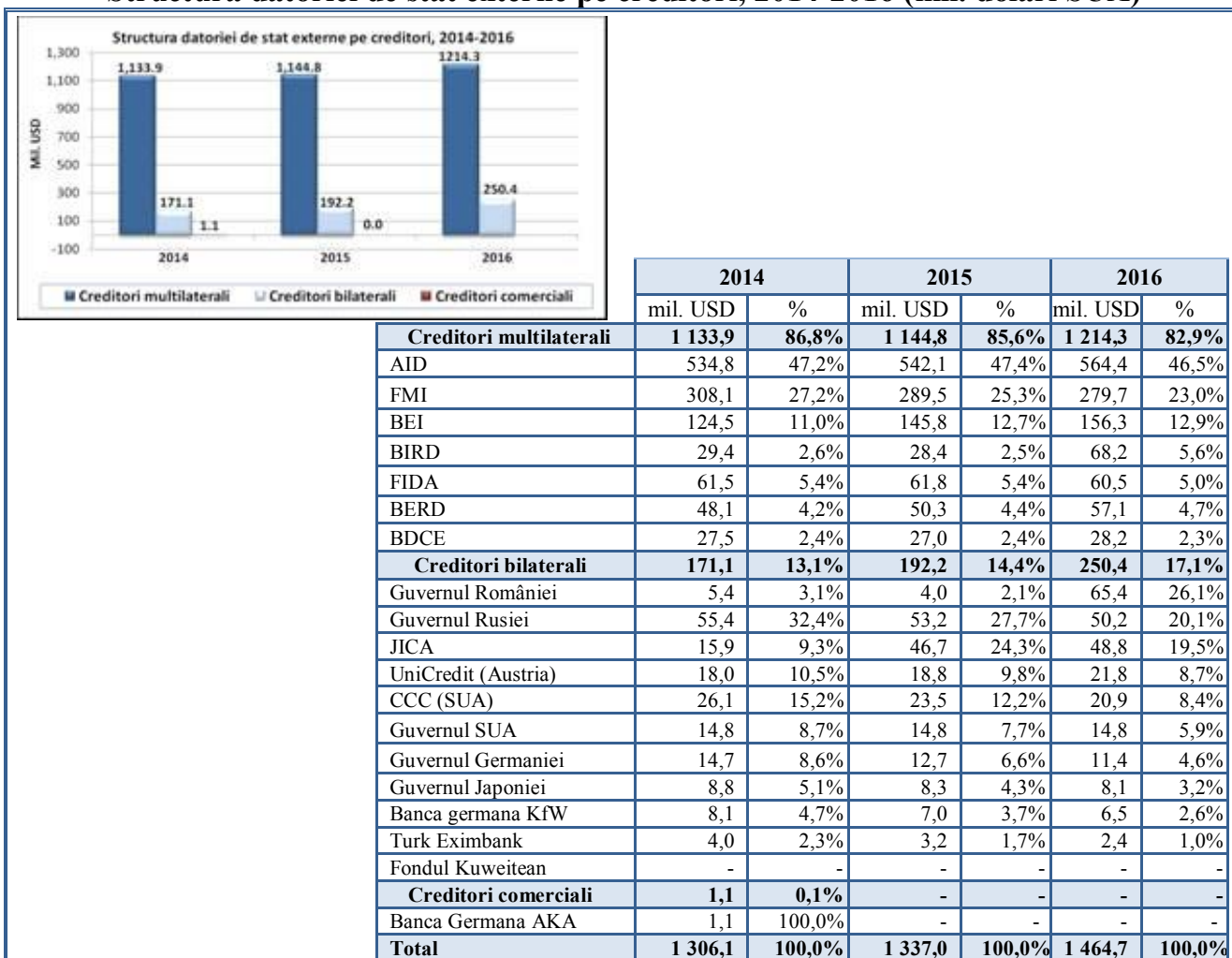

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 31 decembrie 2016, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 89,2 la sută, ceea ce indică o majorare cu 1,4 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2015.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de **creditorii multilaterali**, la situația din 31 decembrie 2016, a constituit **1 214,3 mil. dolari SUA** (echivalentul a 24 263,5 mil. lei) sau 82,9% din soldul total al datoriei de stat externe, cu 2,7 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2015. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 46,5%, urmată de FMI – cu 23,0%, BEI – cu 12,9%, BIRD – cu 5,6% și alți creditori cu o pondere cumulativă sub 12 la sută.

Datoria de stat externă față de **creditorii bilaterali** a constituit **250,4 mil. dolari SUA** (echivalentul a 5 002,7 mil. lei) sau 17,1% din soldul total al datoriei de stat externe. Guvernului României îi revine ponderea majoră de circa 26,1% din datoria față de creditorii bilaterali, urmat de Guvernul Rusiei cu o pondere de 20,1% și JICA cu o pondere de 19,5%.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 2014-2016 (mil. dolari SUA)

Ca evoluție se observă *tendința ascendentă* a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali și bilaterali în valoare nominală pe parcursul perioadei anilor 2014-2016. În valoare procentuală, datoria de stat externă față de creditorii multilaterali *s-a diminuat*, în timp ce datoria de stat externă față de creditorii bilaterali *s-a majorat*.

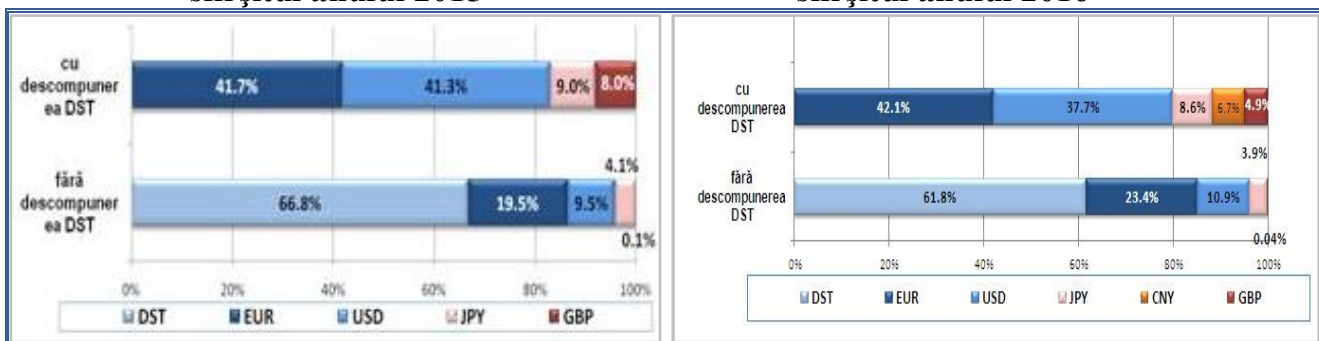
În ce privește *structura datoriei de stat externe pe valute*, ponderea majoră aparține coșului valutar *DST*, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă **61,8** la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 5,0 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2015. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în *euro* cu **23,4%** (cu 3,9 p.p. mai mult decât la finele anului 2015), urmată de împrumuturile acordate în *dolari SUA* cu **10,9%** (cu 1,4 p.p. mai mult decât la finele anului 2015), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt *yenul japonez* și *lira sterlină*, formează în total sub 5,0 la sută din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar *DST* pe valute componente, **42,1** la sută din datoria de stat externă e deținută de *euro*, după care urmează *dolarul SUA* cu **37,7%**, *yenul japonez* cu **8,6%**, *yuanul Renminbi chinezesc* cu **6,7%** și *lira sterlină* cu **4,9%**.

Structura datoriei de stat externe pe valute (%)

sfârșitul anului 2015

sfârșitul anului 2016

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul *deservirii datoriei de stat externe*, pe parcursul anului 2016, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de **69,6 mil. dolari SUA** (echivalentul a 1 392,0 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o *majorare* a deservirii datoriei de stat externe cu circa 17,8 mil. dolari SUA sau cu 34,4%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv începerea rambursării creditului (tranșa 2 și 3) acordat de FMI pentru susținerea bugetului în anul 2010.

Totodată, pe parcursul anului 2016 a fost achitată integral datoria pe împrumuturile obținute din partea Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare cu destinația „Agricultura I”, „Dezvoltarea Sectorului Privat I” și „Energetic”.

În ce privește *creditorii* în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pe parcursul anului 2016, a fost ocupată de creditorii multilaterali:

- 1) FMI - 35,2% (24,5 mil. dolari SUA);
- 2) AID - 17,3% (12,0 mil. dolari SUA);
- 3) BERD -10,4% (7,2 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 31 decembrie 2016, sumele destinate deservirii datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) *Rambursarea sumei principale*, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de **55,3 mil. dolari SUA** (echivalentul a 1 107,3 mil. lei), cu 16,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 383,1 mil. lei), sau cu 43,7 % mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

b) *Serviciul datoriei de stat externe*, pentru care au fost utilizate mijloace bănești în sumă de **14,3 mil. dolari SUA**, ceea ce constituie o majorare cu 1,0 mil. dolari SUA, sau cu 7,4 la sută comparativ cu situația similară a anului 2015. În același timp, în *lei moldovenești*, pentru serviciul datoriei de stat externe au fost utilizate mijloace financiare în sumă de **284,6 mil. lei**, ceea ce constituie o majorare cu 34,9 mil. lei sau cu 14,0% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Această majorare se datorează exclusiv fluctuației ratei de schimb a monedei naționale față de alte valute pe parcursul anului 2016.

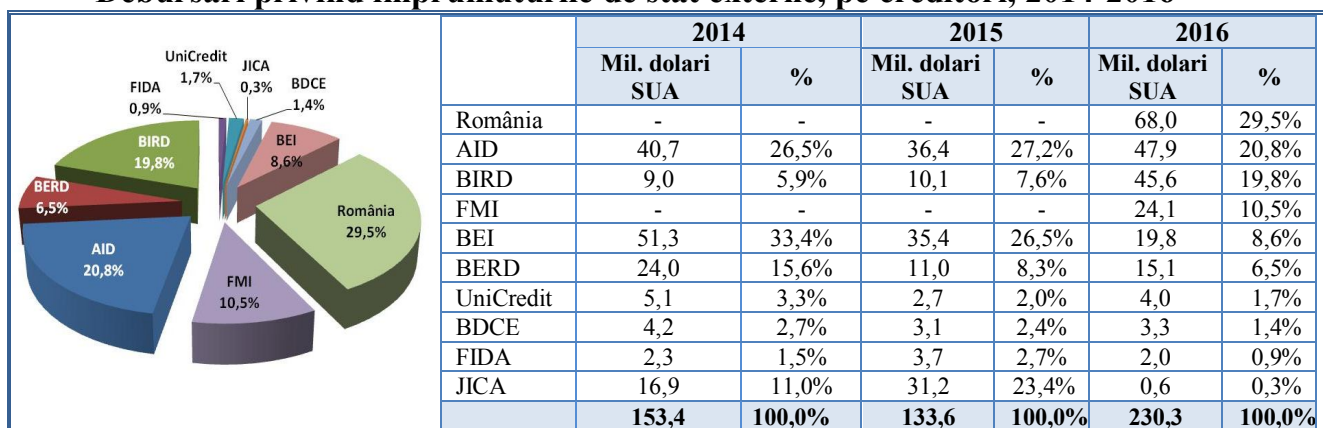
Surse de finanțare externă

La capitolul *intrări de împrumuturi de stat externe*, pe parcursul anului 2016, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe în sumă totală de **230,3 mil. dolari SUA** (echivalentul a 4 591,0 mil. lei), ceea ce reprezintă o majorare cu 96,7 mil. dolari SUA sau cu 72,4% față de perioada similară a anului precedent.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe *tipuri de creditori*, *creditorii multilaterali* dețin o pondere de 68,5% (157,7 mil. dolari SUA) din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe *creditori*, volumul cel mai mare îl deține Guvernul României cu 68,0 mil. dolari SUA (29,5%), urmată de AID cu 47,9 mil. dolari SUA (20,8%), BIRD cu 45,6 mil. dolari SUA (19,8%), FMI cu 24,1 mil. dolari SUA (10,5%), BEI cu 19,8 mil. dolari SUA (8,6%), BERD cu 15,1 mil. dolari SUA (6,5%), UniCredit Bank Austria cu 4,0 mil. dolari SUA (1,7%), BDCE cu 3,3 mil. dolari SUA (1,4%), FIDA cu 2,0 mil. dolari SUA (0,9%) și JICA cu 0,6 mil. dolari SUA (0,3%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe creditori, 2014-2016

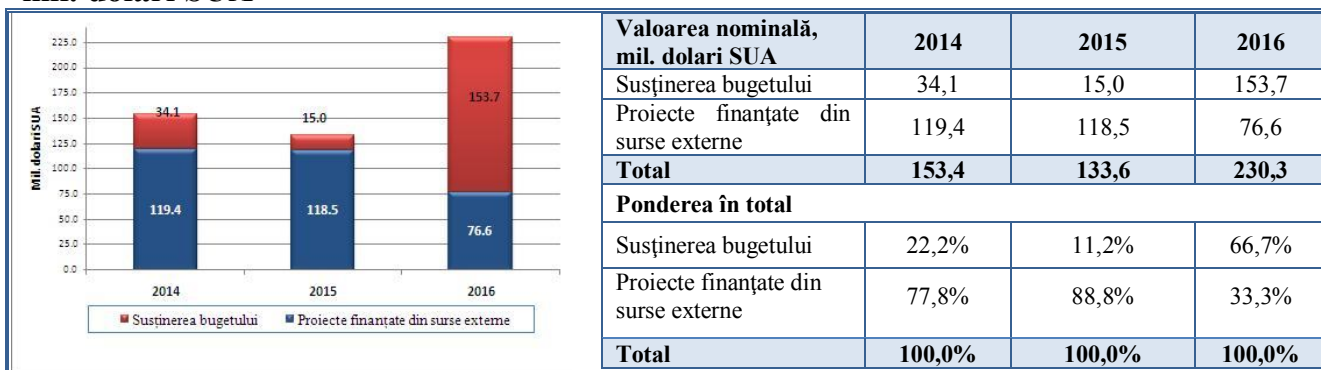

În ce privește *structura pe destinații*, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe pe parcursul anului 2016, a fost destinat după cum urmează:

1) *pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe* – **76,6 mil. dolari SUA** (echivalentul a 1 521,3 mil. lei), ceea ce reprezintă 33,3% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) *pentru susținerea bugetului de stat* – **153,7 mil. dolari SUA** (echivalentul a 3 069,8 mil. lei), ceea ce reprezintă 66,7% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe destinații, 2014-2016, mil. dolari SUA

Datoria de stat internă

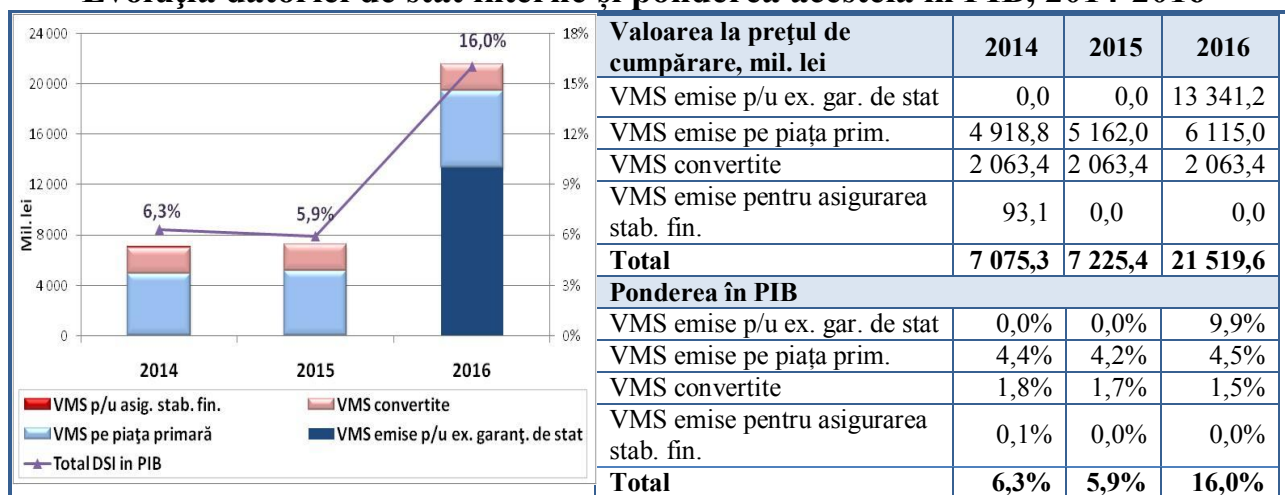
La situația din 31 decembrie 2016, *soldul datoriei de stat interne* a constituit **21 519,6 mil. lei**, dintre care:

- VMS emise pentru executarea a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat - 13 341,2 mil. lei (62,0%)
- VMS emise pe piața primară - 6 115,0 mil. lei (28,4%)
- VMS convertite - 2 063,4 mil. lei (9,6%)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2015, datoria de stat internă s-a majorat cu **14 294,2 mil. lei** sau de 3,0 ori. Modificarea soldului datoriei de stat interne s-a produs din contul majorării emisiunii nete a VMS pe piața primară cu **953,0 mil. lei** și emisiunii VMS în sumă de **13 341,2 mil. lei** în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17 noiembrie 2014 și nr.101 din 1 aprilie 2015, acordate Băncii Naționale a Moldovei de către Ministerul Finanțelor pentru garantarea creditelor de urgență. Mijloace bănești obținute în sumă de **953,0 mil. lei** au fost direcționate pentru finanțarea deficitului bugetului de stat.

Ca *pondere în PIB*, datoria de stat internă a înregistrat **16,0** la sută (conform estimărilor), majorându-se comparativ cu anul 2015 cu 10,1 p.p.

Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 2014-2016

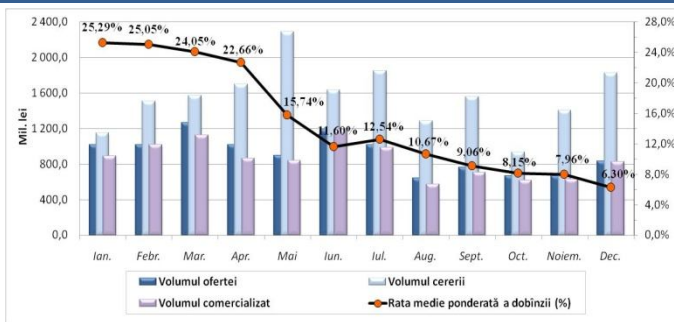

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1. Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară

Pe parcursul anului 2016, prin cele 67 licitații, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de **10 995,0 mil. lei**. Cererea la VMS a constituit **18 701,7 mil. lei**, fiind superioară ofertei cu 7 706,7 mil. lei sau de 1,7 ori.

Totalul licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară, în perioada ianuarie 2016 – decembrie 2016, (mil. lei)

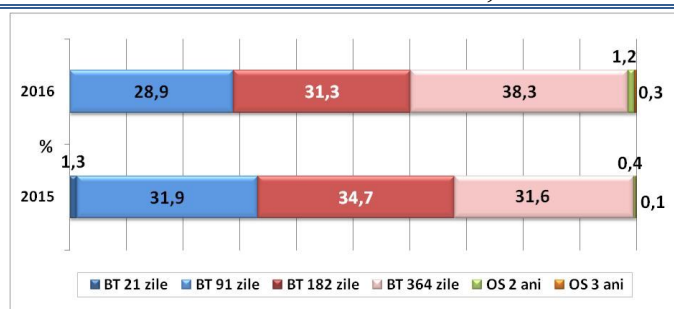
Ca rezultat, au fost vândute VMS la prețul de cumpărare în sumă de **10 264,1 mil. lei**, ceea ce este cu 1 975,0 mil. lei mai mult decât volumul VMS comercializat în anul 2015. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de **9311,1 mil. lei**.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 5 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani.

Pe parcursul anului 2016 a continuat emisiunea *Obligațiunilor de stat cu dobânda flotantă pe termen de 2 ani*. Astfel, au fost comercializate Obligațiuni de stat cu dobânda flotantă pe termen de 2 ani în sumă totală de 120,08 mil. lei. Comparativ anul 2015, volumul comercializat al Obligațiunilor de stat s-a majorat cu 90,4 mil. lei sau de 4 ori. Totodată, începând cu luna noiembrie a anului 2016, *Ministerul Finanțelor a relansat în circulație pe piața primară Obligațiuni de stat cu dobânda fixă pe termen de 3 ani*, volumul comercializat a căror a constituit 30,0 mil. lei.

Structura VMS comercializate pe piața primară, 31 dec. 2015 -31 dec. 2016 (%)

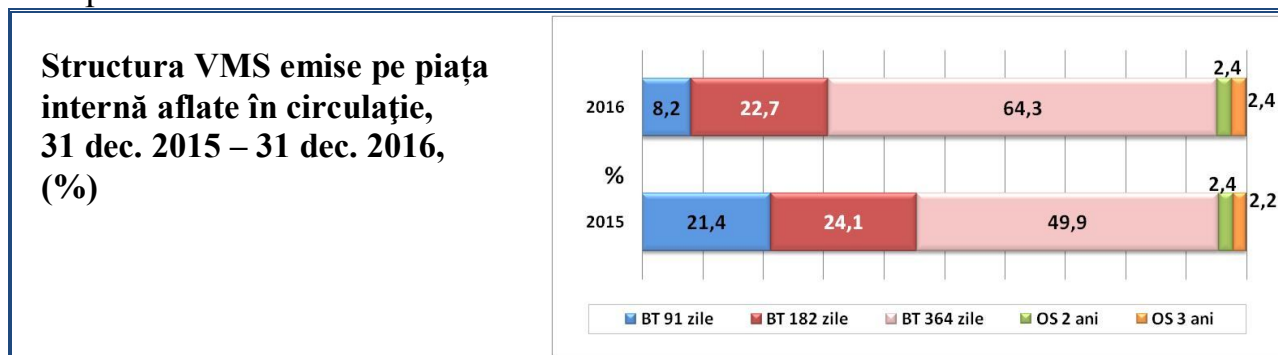

La situația din 31 decembrie 2016, pe piața valorilor mobiliare de stat activau **9 dealeri primari**. De la începutul anului 2016, dealerii primari au procurat VMS în

volum de **9 533,6 mil.** lei la prețul de cumpărare, ceea ce constituie cca. **86,7 la sută** din volumul oferit de către Ministerul Finanțelor.

Din volumul total de VMS adjudecate, **77,0%** (7 905, 4 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care s-au evidențiat pe piața primară a VMS în cursul anului 2016 se numără BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., BC „Moldova - Agroindbank” S.A., BC „Mobiasbanca - Groupe Societe Generale” S.A..

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 31 decembrie 2016 a constituit **6 115,0 mil. lei**. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (64,3%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (22,7%) și 91 zile (8,2%).

Comparativ cu anul 2015, bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile în circulație s-au majorat cu 14,4 p.p., iar bonurile de trezorerie cu scadența 91 zile și 182 zile s-au micșorat cu 13,2 p.p și 1,4 p.p. respectiv.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 31 decembrie 2016 s-a majorat cu 23 zile față de situația de la începutul anului și a constituit **234 zile**.

2. Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2016 valorile mobiliare de stat convertite au constituit **2 063,4 mil. lei** sau 28,6%.

În anul 2016, au fost reemise și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de **8 069,7 mil. lei**. Termenul mediu de circulație a VMS convertite a constituit 91 zile.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în anul 2016 a constituit **18,73 %**, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite realizate în anul 2016 a constituit **14,53 %**.

La situația din 31 decembrie 2016, VMS convertite au constituit **2 063,4 mil. lei** sau 9,6% din datoria de stat internă, micșorându-se comparativ cu situația de la începutul anului cu 19,0 p.p. în legătură cu majorarea datoriei de stat interne ca rezultat a majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară și emisiunii VMS în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

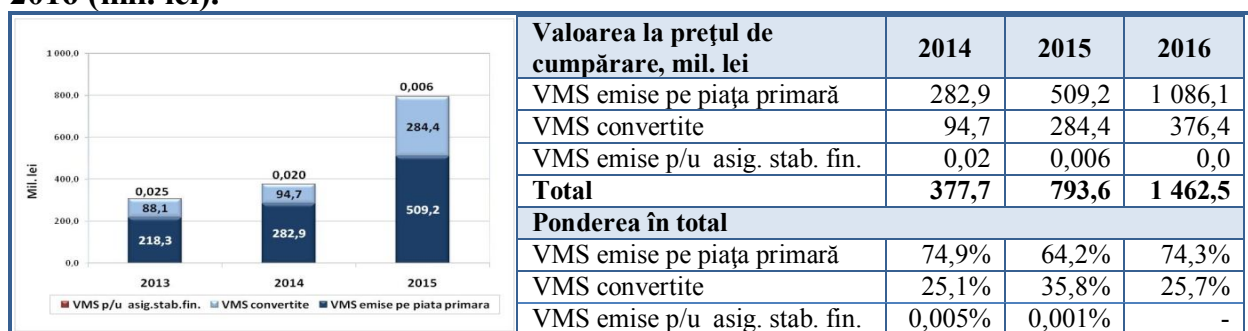
3. Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

În vederea executării Legii nr.235 din 3 octombrie 2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015, la 4 octombrie 2016 Ministerul Finanțelor a emis și transmis Băncii Naționale obligațiuni de stat în sumă de **13 341,2 mil. lei**, care constituie suma creditelor neachitate de către băncile în proces de lichidare „Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A și BC „Unibank” S.A Băncii Naționale la data emiterii obligațiunilor de stat. Obligațiunile de stat au fost emise pe termene de circulație de 1 an până la 25 ani, la o rată efectivă a dobânzii de 5,0%.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în anul 2016 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de **1 462,5 mil. lei** sau 99,8 % din suma precizată în Legea bugetului de stat pe anul 2016. Comparativ cu anul 2015, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu 668,9 mil. lei sau de 1,8 ori. Acest fapt este legat de majorarea volumului de emisiune a VMS pe piața primară, precum și de deservirea costisitoare a VMS emise anterior.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 2014-2016 (mil. lei).

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

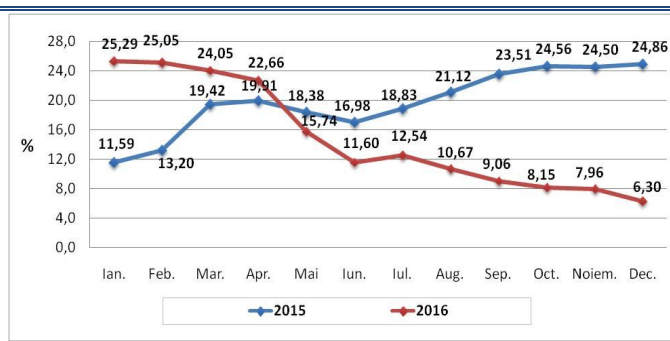
- **1 086,1 mil. lei** pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (74,3%);

- **376,4 mil. lei** pentru plata dobânzii la VMS convertite (25,7%).

Pe parcursul anului 2016, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 24,96% până la 27,33%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, *rata nominală medie ponderată a dobânzii* la VMS comercializate la situația din 31 decembrie 2016 a constituit **15,76%**, ce este cu 4,37 p.p. mai mică comparativ cu anul 2015.

Evoluția ratei nominale medii anuale ponderate a dobânzii la VMS emise pe piața primară, 2015 -2016, (%)

Menținerea la un nivel relativ înalt al ratelor dobânzilor la VMS în prima jumătate a anului 2016 a stimulat interesul investitorilor pentru VMS. Astfel, volumul VMS procurat de investitorii nebancari a crescut comparativ cu perioada analogică a anului 2015 cu 332,5 mil. lei, înregistrând 1 628,3 mil. lei, iar ponderea acestora în volumul total comercializat s-a majorat și a constituit **15,86%**. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de **84,14%** în totalul VMS procurate.

Garanțiile de stat

În vederea asigurării stabilității sistemului financiar național și în temeiul Legii nr.419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Guvernul a aprobat hotărârile nr.938 din 13 noiembrie 2014 ”Cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale” și nr.124 din 30 martie 2015 ”Cu privire la asigurarea stabilității sistemului bancar din Republica Moldova”. În baza acestor hotărâri, Ministerul Finanțelor, în numele Guvernului, a emis garanții de stat pentru creditele de urgență acordate de către Banca Națională a Moldovei celor trei bănci în dificultate – „Banca de Economii” S.A., BC ”Banca Socială” S.A. și BC ”Unibank” S.A., în sumă de până la 14840,0 mil. lei.

Dat fiind faptul că nu a fost posibilă redresarea situației financiare a băncilor menționate, la data de 16 octombrie 2015 Banca Națională a Moldovei a retras licențele de desfășurare a activităților financiare și a inițiat procesul de lichidare silită a acestora.

Astfel, în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat eliberate în anii 2014 și 2015, Ministerul Finanțelor în temeiul Legii nr.235 din 3 octombrie 2016, a emis și a transmis la 4 octombrie 2016 Băncii Naționale a Moldovei obligațiuni de stat în sumă de **13 341,2 mil. lei**. Aceasta a constituit suma creditelor neachitate Băncii Naționale de către „Banca de Economii” S.A., BC ”Banca Socială” S.A. și BC ”Unibank” S.A. la data emiterii obligațiunilor de stat.

Respectiv, la situația din 31 decembrie 2016, soldul garanțiilor de stat pentru creditele de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei a constituit zero lei.

La situația din 31 decembrie 2016, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne constituie 2,4 mil lei, fiind în totalitate cu termen expirat, iar pentru împrumuturile externe constituie 458,9 mil. lei, dintre care 453,2 mil. lei este cu termen expirat.

Datoriile cu termen expirat reprezintă dobânda, penalitatea și fondul de risc pentru dezafectarea mijloacelor bugetare.

Creanțele interne

La situația din 31 decembrie 2015, datoria BC „Investprivatbank” în proces de lichidare față de Ministerul Finanțelor a constituit **362,0 mil. lei**.

Pe parcursul anului 2016, BC „Investprivatbank” S.A. în proces de lichidare a transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de **3,0 mil. lei**.

În perioada 4 octombrie – 31 decembrie 2016, băncile în proces de lichidare „Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A și BC „Unibank” S.A au transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de **80,7 mil. lei**.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2016, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit **13 619,5 mil. lei**, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 359,0 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 9 054,8 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 2 348,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A – 1 857,7 mil.lei.

Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2016-2018)”, pe parcursul anului 2016, au fost monitorizați *indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat*. La situația din 31 decembrie 2016, valorile înregistrate se încadrează în limite sustenabile și nu produc riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării în pofida faptului că ponderea datoriei de stat și a unităților administrativ-teritoriale în PIB la situația din 31 decembrie 2016, indică o majorare cu 10,4 p.p. și cu 13,3 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2015 și respectiv 2014, iar ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat a înregistrat o majorare semnificativă de 2,3 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2015 și cu 3,9 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2014.

Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat, 2014 - 2016, (%)

Indicatori	31 dec. 2014	31 dec. 2015	31 dec. 2016	Limita stabilită în Program
Ponderea datoriei de stat și a unităților administrativ-teritoriale în PIB	24,8%	27,7%*	38,1%	≤ 60%
Ponderea serviciului datoriei de stat în VBS	2,1%	3,7%	6,1%	≤ 15%

*PIB definitiv pentru anul 2015

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2016

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri de piață* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) *Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat*

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, aproximativ **58 la sută** din portofoliul datoriei de stat îi revine *datoriei de stat externe*, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. La situația din 31 decembrie 2016, ponderea datoriei de stat externe s-a diminuat cu 20,8 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2015, iar comparativ cu sfârșitul anului 2014 s-a diminuat cu 16,6 p.p. Diminuarea ponderii datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat se datorează majorării datoriei de stat interne, care s-a triplat în anul 2016 din contul emisiunii VMS în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat, pe componente, 2014-2016 (%)

	Ponderea în total	2014	2015	2016
Datoria de stat internă		25,8%	21,6%	42,4%
Datoria de stat externă		74,2%	78,4%	57,6%

b) *Structura datoriei de stat pe valute*

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST evidențiază vulnerabilitatea portofoliul datoriei de stat față de *dolarul SUA* și *Euro*, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat în *dolari SUA* și *Euro* formează împreună puțin peste *45 la sută* din portofoliul datoriei de stat. În acest context, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar și creează povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat, pe valute, 2014-2016 (%)

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	2014	2015	2016		2014	2015	2016
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	25,8%	21,6%	42,4%	MDL	25,8%	21,6%	42,4%
DST	51,4%	52,4%	35,6%	-	-	-	-
EUR	13,8%	15,3%	13,5%	EUR	32,0%	32,7%	24,3%
USD	7,4%	7,4%	6,3%	USD	30,9%	32,4%	21,7%
JPY	1,4%	3,2%	2,2%	JPY	5,0%	7,0%	4,9%
GBP	0,05%	0,04%	0,02%	CNY	-	-	3,9%
WPU	0,2%	-	-	GBP	6,2%	6,3%	2,8%
				WPU	0,2%	-	-
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

2) Riscul de refinanțare

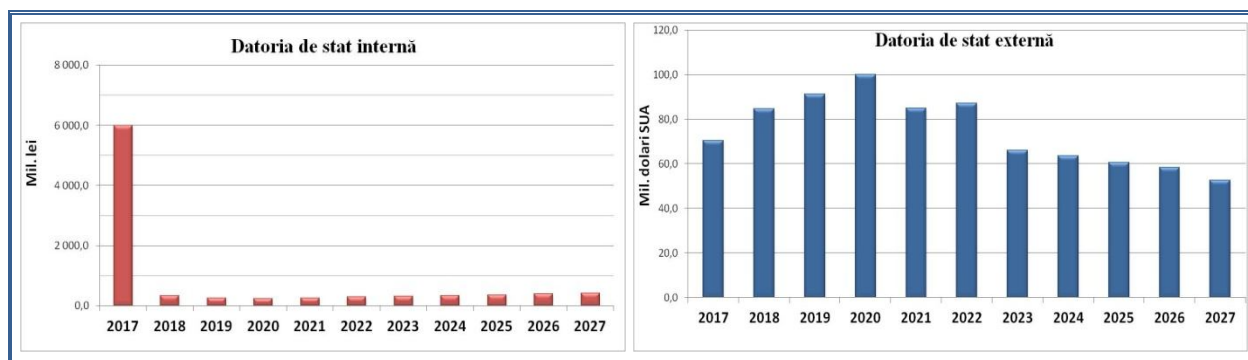
Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) *Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe*

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerare estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată în anul 2017, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este preponderent pe termen scurt. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, ceea ce reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, la situația din 31 decembrie 2016

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților pe parcursul anilor care urmează și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, începând cu anul 2018¹³ se manifestă o majorare treptată a plăților spre rambursare, vârful de plată evidențiindu-se în anul 2020.

b) *Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an*

Indicatorii riscului de refinanțare, 31 dec. 2015 - 31 dec. 2016

	Datoria de stat internă		Datoria de stat externă		Total datoria de stat	
	31 dec. 2015	31 dec. 2016	31 dec. 2015	31 dec. 2016	31 dec. 2015	31 dec. 2016
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	0,5	8,6	9,8	9,8	7,6	10,0
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	98,0%	37,5%	4,9%	4,8%	25,0%	18,7%

Comparativ cu perioada similară a anului precedent, perioada medie de maturitate a datoriei de stat interne s-a majorat cu 8,1 ani, iar datoria scadentă în decurs de un an s-a diminuat cu 60,5 p.p. Acest fapt se datorează în special emisiunii

¹³ Această tendință se datorează inclusiv faptului că începând din iulie 2009, pentru Republica Moldova au fost schimbate condițiile de creditare pentru împrumuturile care urmează a fi contractate de la Banca Mondială prin AID, ceea ce presupune micșorarea maturității împrumuturilor noi contractate.

VMS în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, care implică o maturitate de până la 25 de ani. Totodată, faptul că 37,5% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar *datoria de stat totală* prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 18,7 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

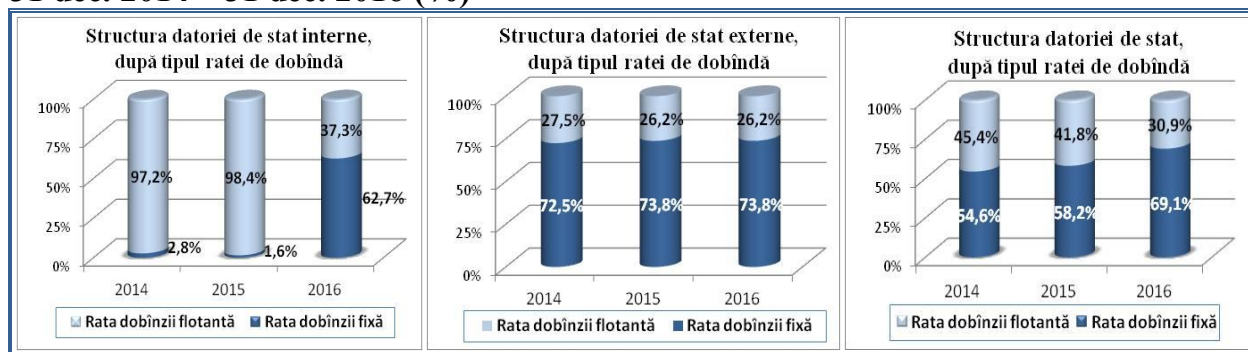
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁴ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM, cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 31 dec. 2014 – 31 dec. 2016 (%)

La situația din 31 decembrie 2016, în contextul **Notei** expuse mai sus, *datoria de stat internă* a fost formată din 62,7% datorie purtătoare de rată a dobânzii fixă, ceea ce indică o majorare cu 61,1 puncte procentuale comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2015. Această majorare a fost condiționată de faptul că în luna octombrie 2016 au fost emise VMS la rata fixă a dobânzii, pe un termen de până la 25 de ani, în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, care ulterior au fost incluse în soldul datoriei de stat interne. Totodată, începând cu luna noiembrie 2016, Ministerul Finanțelor a emis OS pe termen de 3 ani cu rata dobânzii fixă, emiterea cărora a fost stopată începând cu luna august 2015, din cauza situației pe piața VMS, precum și lipsei cererii la VMS pe termen lung din partea investitorilor.

Analizând structura *datoriei de stat externe* pe tipuri de rată a dobânzii, se constată un risc relativ redus al ratei de dobândă, susținut de o tendință ușor descendentă a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă pe parcursul

¹⁴ VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile și VMS convertite.

ultimilor trei ani. Astfel, la 31 decembrie 2016, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 26,2 la sută din totalul datoriei de stat externe, situându-se la același nivel comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2015 și respectiv cu 1,3 p.p. mai puțin comparativ cu finele anului 2014.

În ce privește *datoria de stat*, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie circa 30,9 la sută și este în descreștere comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2015 și 2014. Ponderea înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează îndeosebi datoriei de stat interne care din cauza instrumentelor de datorie cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă, 31 dec. 2015 - 31 dec. 2016

	Datoria de stat internă		Datoria de stat externă		Total datoria de stat	
	31 dec. 2015	31 dec. 2016	31 dec. 2015	31 dec. 2016	31 dec. 2015	31 dec. 2016
Perioada medie de refixare (ATR), ani	0,5	10,1	7,9	7,8	6,3	8,8
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	98,4%	38,1%	29,6%	29,7%	44,5%	33,2%

Datoria de stat internă este expusă într-o proporție mai mare riscului ratei de dobândă, întrucât 38,1 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă la VMS pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat. Datorită emisiunii în luna octombrie 2016 a VMS în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, datoria de stat internă înregistrează la situația din 31 decembrie 2016 o majorare a perioadei medii de refixare cu 9,6 ani, iar datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de un an s-a diminuat cu 60,3 p.p.

Datoria de stat externă se caracterizează prin indicatori ce prezintă o expunere moderată față de riscul ratei de dobândă. Această situație se datorează faptului că datoria de stat externă cu rata fixă a dobânzii este preponderent pe termen lung, iar datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată la condițiile de piață în decurs de un an constituie aproximativ 30 la sută din soldul datoriei de stat externe.

În ce privește *datoria de stat* în ansamblu, 33,2 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

4) Riscul operațional¹⁵

Un aspect important aferent riscului operațional ține de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. Astfel, pe parcursul anului 2016, a continuat procesul de implementare a versiunii actualizate 6 a SI DMFAS, început în anul 2015. În acest sens, în luna februarie 2016, a avut loc evaluarea și validarea bazei de date existente. Ulterior, în luna aprilie baza de date a fost convertită la versiunea nouă a sistemului.

În prezent, riscul operațional este în permanență monitorizat și optimizat prin îmbunătățirea continuă a capacității personalului prin instruirii interne și externe. Astfel, pe parcursul lunii mai 2016, colaboratorii DGDP au participat la cursul de instruire de bază privind metoda de înregistrare și raportare a tranzacțiilor aferente datoriei în sistemul informațional DMFAS 6, în luna iulie 2016 colaboratorii DGDP au participat la cursul avansat de instruire privind același subiect și la elaborarea Manualului de proceduri privind DMFAS 6. În luna octombrie 2016 colaboratorii au participat la sesiunea de lucru privind validarea noii baze de date DMFAS 6 și la elaborarea Calendarului de validare a bazei de date.

De asemenea, dezvoltarea sistemului de control intern în cadrul Direcției Generale Datoriei Publice are loc în baza Registrului Riscurilor pentru obiectivele de bază prin care au fost identificate tipurile de reacții la risc, precum și măsurile de control de întreprins pentru fiecare risc potențial ce ar putea afecta procesele operaționale la nivel de subdiviziune.

Totodată, în scopul minimizării impactului riscului operațional materializat prin fluctuația colaboratorilor, dar și a persoanelor cheie, în cadrul subdiviziunii sunt elaborate și actualizate periodic descrieri grafice și narative ale principalelor procese ce definesc activitatea subdiviziunii responsabile de monitorizarea datoriei sectorului public.

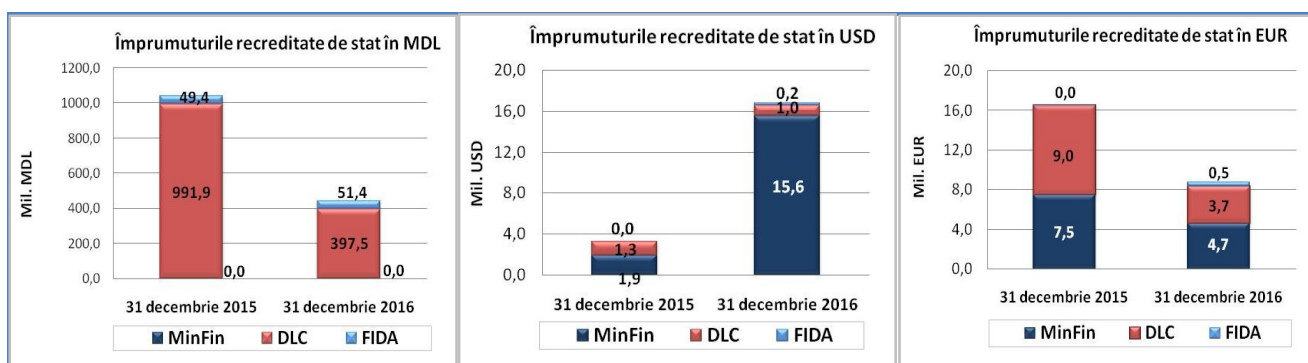
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, Direcția Generală Datoriei Publice monitorizează și verifică în permanență calitatea informației primite de la entitățile sectorului public. În acest sens, pe parcursul anului 2016, în colaborare cu Inspekția Financiară, au fost aplicate sancțiuni, în conformitate cu prevederile Codului Contravențional, persoanelor responsabile din cadrul entităților sectorului public, dacă acestea nu au respectat termenul de prezentare către Ministerul Finanțelor a datelor privind datoria sectorului public sau au raportat date eronate/incomplete. De asemenea, în scopul securizării informației, periodic în cadrul Direcției Generale Datoriei Publice, se fac copii de rezervă, pe un server separat, a datelor ce țin de datoria sectorului public.

¹⁵ Se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare, etc.

Recreditarea de stat

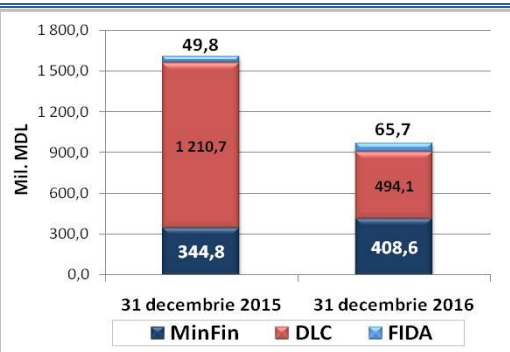
Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor, Directoratului Liniei de Credit și Unității de Implementare a Proiectelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (FIDA).

Pe parcursul anului 2016 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea de către IFP a sumelor principale și dobânzilor aferente) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe, *au fost recreditate împrumuturi și granturi* către agenți economici, autorități publice locale și instituții financiare participante în sumă de **448,9 mil. lei, 16,8 mil. dolari SUA și 8,8 mil. Euro** (echivalent a cca 968,4 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 391,7 mil. lei, 0,16 mil. dolari SUA și 1,3 mil. Euro (echivalent a cca 422,1 mil. lei) sau 43,6% din suma totală recreditată.

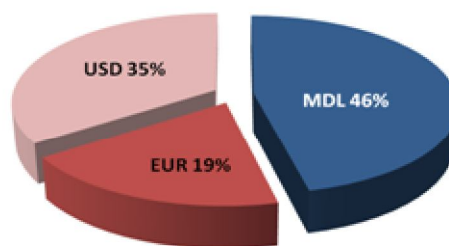
În perioada de analiză, se atestă un trend *ascendent bine determinat* aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în dolari SUA și unul *descendent* în *monedă națională și Euro*.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculat în moneda națională, 31.12.2015 – 31.12.2016 (mil. lei)

Pe parcursul anului 2016, se constată o descreștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat, condiționată de o cerere mai redusă de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

**Structura împrumuturilor
recreditate de stat, pe valute, la
situația din 31 decembrie 2016
(%)**

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de leul moldovenesc cu 46 %, urmat de dolarul SUA cu 35 % și Euro –19%.

Sumele recreditate pe parcursul anului 2016 se prezintă după cum urmează:

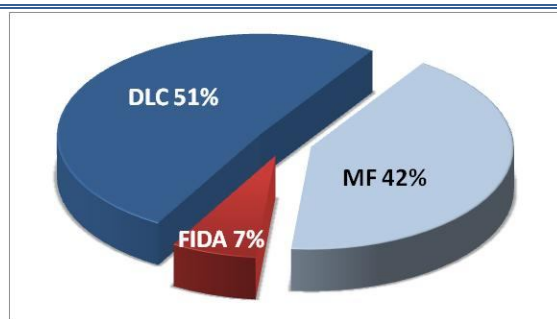
- 1) **prin intermediul Ministerului Finanțelor** – 15,6 mil. dolari SUA și 4,6 mil. Euro (echivalent a cca 408,6 mil. lei), inclusiv:
 - Proiectul „Construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile”, faza II finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei – 2,7 mil. Euro;
 - Proiectul Filiera Vinului, finanțat de Banca Europeană de Investiții – 1,9 mil. Euro;
 - Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (S.A. „Termoelectrica”) finanțat de Banca Mondială – 14,4 mil. dolari SUA;
 - Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale ÎS „Moldelectrica” finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare - 1,2 mil. dolari SUA.

- 2) **prin intermediul Directoratului Liniei de Credit**, 397,5 mil. lei, 1,0 mil. dolari SUA și 3,7 mil. Euro, (echivalent a cca 494,1 mil. lei), inclusiv:
 - resurse recreditate *din mijloace directe* – 5,8 mil. lei, 0,8 mil. dolari SUA și 2,4 mil. Euro, inclusiv:
 - Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) 5,8 mil lei, 0,8 mil. dolari SUA și 1,0 mil. Euro;
 - Proiectul Filiera Vinului – 0,4 mil. Euro;
 - Proiectul Livada Moldovei – 1,0 mil. Euro;
 - resurse *recreditate din mijloacele circulante acumulate* –391,7 mil. lei, 0,2 mil. dolari SUA și 1,3 mil. Euro, inclusiv:
 - Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 67,9 mil. lei și 0,2 mil. Euro;
 - Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 52,1 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA și 0,2 mil. Euro;
 - Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 57,9 mil. lei și 0,1 mil Euro;
 - Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 35,1 mil. lei și 0,2 mil. Euro;

- Programul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 26,0 mil. lei și 0,1 mil. dolari SUA;
- Programul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA 4) – 21,6 mil. lei;
- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA 5) – 12,1 mil. lei;
- Programul Rural de Reziliență Economică – Climatică Incluzivă (FIDA 6) – 5,8 mil. lei;
- Proiectul „Crearea stațiilor de deservire agrotehnică” (KfW) – 24,3 mil. lei;
- Proiectul Filiera Vinului – 6,7 mil. lei;
- Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor – 9,2 mil. lei;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 26,0 mil. lei și 0,4 mil. Euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 2) – 47,0 mil. lei și 0,2 mil. Euro.

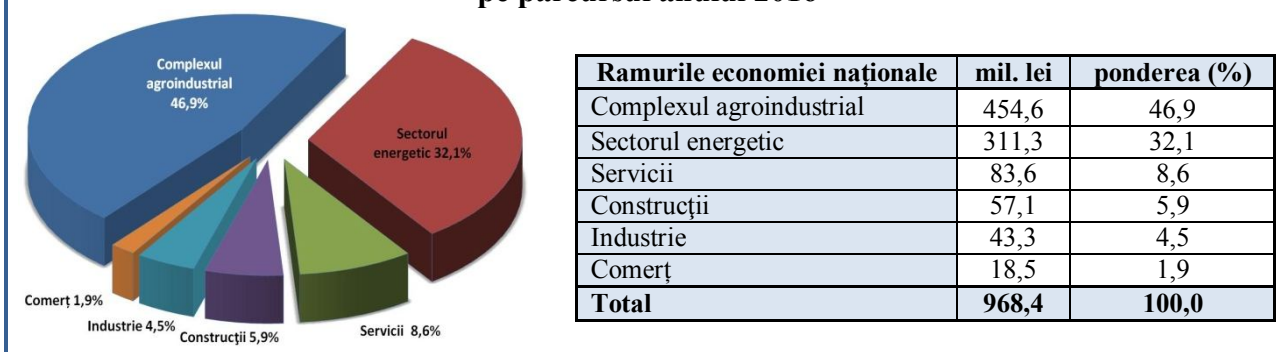
- 3) **prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA** (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 51,4 mil. lei, 0,2 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro (echivalent a cca 65,7 mil. lei), din care:
- Programul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA5) – 19,2 mil. lei, 0,2 mil. dolari SUA și 0,3 mil. Euro;
 - Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA 6) – 32,2 mil. lei și 0,2 mil. Euro.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante la situația din 31 decembrie 2016 (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine **DLC (51,0%)**, urmată de **MF** cu cota de **42,0 %** și **FIDA** cu **7,0 %**.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul ramurilor economiei naționale pe parcursul anului 2016

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat pe parcursul anului 2016 sub aspectul ramurilor economiei naționale, ponderea majoră îi revine complexului agroindustrial cu 47%, urmat de sectorul energetic cu 32%, cota cea mai mică îi revine ramurii comerț cu o pondere de 2%.

În perioada de analiză a fost achitată (inclusiv casate datoriile) de către agenții economici, autoritățile publice locale și IFP suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de **984,2 mil. lei, 14,0 mil. dolari SUA, 8,2 mil. Euro și 0,9 mil. Yeni Japonezi** lei (echivalent a cca 1 434,2 mil. lei) din care casate datoriile în sumă de 246,5 mil. lei.

Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost achitate (inclusiv casate) – 242,4 mil. lei, 5,9 mil. dolari SUA, 1,0 mil. Euro și 0,9 mil. Yeni Japonezi ((inclusiv radiate/casate echivalent a cca 246,5 mil. lei)).

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit au fost achitate – 682,3 mil. lei, 6,5 mil. dolari SUA și 6,7 mil. Euro, din care:

- resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 123,5 mil. lei, 1,2 mil. dolari SUA și 2,4 mil. Euro;
- resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 558,8 mil. lei, 5,3 mil. dolari SUA și 4,3 mil. Euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA au fost achitate – 59,5 mil. lei, 1,6 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro.

La situația din 31 decembrie 2016 soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie

1 875,8 mil. lei, 82,9 mil. dolari SUA, 60,9 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 4 959,9 mil. lei), micșorându-se față de finele anului 2015 cu 277,6 mil. lei ce constituie o descreștere de cca 5,3%, inclusiv:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 99,0 mil. lei, 65,7 mil. dolari SUA, 26,3 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 115,4 mil. lei sau 42,6%);

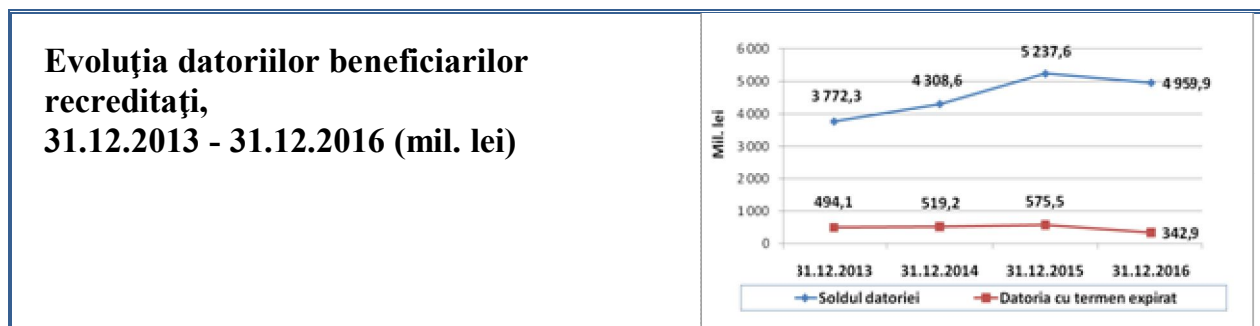
2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit și Unității de Implementare a Proiectelor FIDA – 1 776,8 mil. lei, 17,2 mil. dolari SUA și 34,6 mil. Euro (echivalent a 2 844,5 mil. lei sau 57,4%).

Datoria cu termen expirat la situația din 31 decembrie 2016 se atestă atât la împrumuturile recreditate prin Ministerul Finanțelor, cât și prin Directoratul Liniei de Credit și se cifrează la **100,3 mil. lei, 11,6 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro** (echivalent a 342,9 mil. lei) sau 6,9% din suma datoriilor totale, inclusiv:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 98,9 mil. lei, 11,6 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro (echivalent a 341,5 mil. lei). Micșorarea datoriei cu termen expirat, în comparație cu finele anului 2015 constituie cca 232,6 mil. lei, sau o descreștere de 40,5% și se datorează în mare parte de anularea datoriilor Î.M. „Rețelele Termice Ștefan Vodă, Î.M. „Rețelele Termice Strășeni”, S.A. „Fertilitate Călărași” și S.A. „Podiș-Ceadr” și SRL ”Ghelir Agro” (în baza Hotărârilor Curții de Apel). Totodată, de către unii beneficiari recreditați nu au fost executate graficele de rambursare a datoriilor, și anume:

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă finanțat de către Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Florești, Consiliul raional Soroca, Consiliul raional Leova, Consiliul raional Orhei);
- Proiectele Alimentare cu Apă și Canalizare finanțate de Banca Mondială (I.M. „Direcția de Producție Apă - Canal Ștefan Vodă”, S.A. „ Regia Apă - Canal Soroca”, Î. M. „ Apă - Canal Cahul” și Î. M. „Regia Apă Canal Bălți”);
- Proiectul Energetic II suplimentar finanțat de Banca Mondială (Consiliul raional Drochia);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 1,4 mil. lei. Datoria dată a fost înregistrată la BC „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolvabilitatea acesteia.

Graficul prezentat atestă că evoluția:

a) soldului datoriilor are o evoluție cu oscilații, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați;

b) soldul datoriilor cu termen expirat are un trend oscilant, micșorându-se esențial la finele anului 2016, preponderent condiționat de casarea datoriilor beneficiarilor recreditați care s-au aflat în proces de insolvabilitate.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de *încasare a datoriilor expirate* prin intermediul serviciilor fiscale teritoriale de stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul anului 2016 la bugetul de stat în acest sens au fost încasate cca **14,1 mil. lei**, ceea ce constituie cca 1% din mijloacele achitate de către beneficiarii recreditați.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de **90 de beneficiari recreditați**:

1) **52 agenți economici**, cu soldul datoriilor **1 371,3 mil. lei** sau 27,6% din suma totală a datoriilor, dintre care 324,6 mil. lei, sau 94,7% sunt datorii cu termen expirat, inclusiv:

a) **27 întreprinderi** cu datorii în sumă de 1 065,1 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 18,5 mil. lei (5,4% din suma totală a datoriilor expirate);

b) **14 întreprinderi**, care au datorii în sumă de 217,0 mil. lei (se află în proces de insolvabilitate conform Legii insolvabilității). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 217,0 mil. lei (63,3% din suma totală a datoriilor expirate);

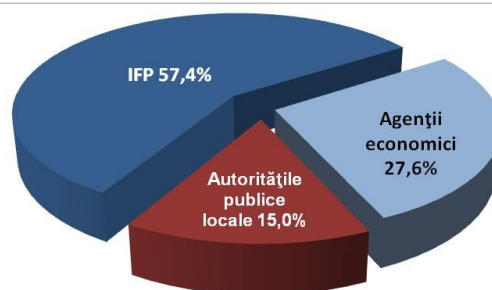
c) **9 întreprinderi** care au datorii în sumă de 79,2 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 79,1 mil. lei (23,1% din suma totală a datoriilor expirate);

d) **2 întreprinderi** care au arierate în sumă de 10,0 mil. lei sunt radiate din Registrul de Stat al întreprinderilor și organizațiilor (2,9% din suma totală a datoriilor expirate). Agenții economici nominalizați nu au posibilitate reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) **24 autorități ale administrației publice locale**, care dețin datoriile în sumă de **744,0 mil. lei** (15,0% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 16,8 mil. lei (4,9% din suma totală a datoriilor expirate);

3) **14 instituții financiare participante** înregistrează datorii în sumă de **2 844,6 mil. lei** (57,4% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,4% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la 31 decembrie 2016 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile instituțiilor financiare participante la împrumuturile recreditate constituie ponderea majoră 57,4% din toate datoriile, urmate de agenți economici cu cota de 27,6% și autoritățile publice locale cu o parte de 15,0%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul ramurilor economiei naționale s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate în următoarele ramuri:

1) întreprinderile Complexului Agroindustrial – 2 443,1 mil. lei sau 49,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) întreprinderile Sectorului Energetic (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 851,9 mil. lei sau 17,2 % din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) **servicii comunale** (apeducte și canalizare) (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 498,0 mil. lei sau 10,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) **industria** (prin intermediul Directoratului Liniei de Credit) – 308,9 mil. lei sau 6,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) **alte servicii** – 340,4 mil. lei sau 6,8% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

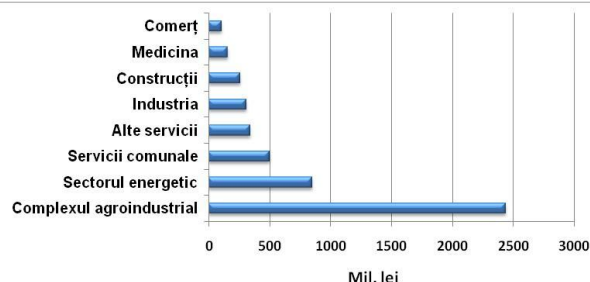
6) **construcții** – 257,2 mil. lei sau 5,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) **medicina** (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 153,7 mil. lei sau 3,1%;

8) **comerț** (prin intermediul Directoratului Liniei de Credit) – 106,5 mil. lei sau 2,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate.

9) **altele** – 0,2 mil. lei sau 0,1%.

Datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul ramurilor economiei naționale, la 31 decembrie 2016 (mil. lei)

Graficul prezentat demonstrează, că ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine întreprinderilor din *complexul agroindustrial* cu 49,3%, urmat de *sectorul energetic* cu 17,2%, în timp ce *sectorul de comerț* deține partea cea mai mică de 2,1%.